

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันเฉลิมของสมเด็จพระนางเจ้า มันทนุชญาณี เป็นอุบายวิธีการ เป็นอุบายของโลกเขา อุบายเพื่อจะให้เราได้ทำบุญกุศล แล้วมันเป็นสังคัมด้วย สังคัมเพื่อความอยู่สุขสบายนะ สถาบันดี ร่วมเย็น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ถ้าวดี นี่มันศาสนาพุทธ

เราเกิดมาในพระพุทธศาสนา เราเกิดมาในประเทศอันสมควร มีความสุขนะ มันจะเกิดวิกฤตขนาดไหน มันก็ผ่านพ้นไปได้ เพราะว่าเรื่องของใจ เรื่องของศาสนาพุทธใจ สอนสุดท้ายแล้วให้อภัยกัน เห็นไหม อุเบกขา ถ้าทำถึงที่สุดแล้ว เราทำเราช่วยสิ่งนั้นไม่ได้ มันเรื่องของกรรม กรรมมันเรื่องมหัศจรรย์มาก เป็นเรื่องอินไตยเลย ที่ไม่สามารถจะแก้ไขกันได้ กรรมมันเป็นเรื่องลึกลับซับซ้อนมาก พระพุทธเจ้าย้อนขนาดไหนนะ มันก็เป็นความลึกลับซับซ้อน ถ้ากรรมนั้นมันให้ผล ไม่มีใครสามารถจะช่วยได้

ในสมัยพุทธกาลนะ พระอรหันต์องค์หนึ่งไม่เคยทำบุญกุศล แต่เป็นพระอรหันต์ เวลาบิณฑบาตมานะ เวลาไปข้างหลังเขาก็ใส่บาตรข้างหน้าจนหมด จนโยมเขาเห็นว่าข้างหน้ามันหมดซะใหม่ จะเอาไว้ใส่ข้างหลัง พระเขาก็คิดว่าจะช่วยกันให้ไปอยู่ข้างหน้า เขาก็มาใส่ข้างหลังก่อน พระองค์นั้นไม่ได้ฉันทนะ

คิดสิ เกิดมาชาติหนึ่ง ในพระไตรปิฎกว่าไว้อย่างนั้นนะ ไม่เคยกินข้าวอ้อมแม่แต่มือเดียว ทุกข์ไหม? นี่กรรมมันมหัศจรรย์ขนาดนั้น จนเรื่องนี้มันรำลือในวงการสงฆ์ พระสารีบุตรสงสารก็มาดู พระสารีบุตรมาดูแล้วจับบาตรไว้ให้หั้นะ พระสารีบุตรจับบาตรไว้ให้แล้วให้ฉันข้าว ฉันข้าวอ้อมมือเดียวตั้งแต่เกิดมา อ้อมมือนั้นแล้วก็ตายวันนั้นเลย เห็นไหม เรื่องของกรรมมันเรื่องอินไตย จะช่วยเหลือกันขนาดไหน อาศัยบารมีของพระสารีบุตรนะ จับบาตรไว้ข้าวถึงยังอยู่ ถ้าพระสารีบุตรปล่อยข้าวนั้นก็หายไป

กรรมนี้เป็นเรื่องอินไตย ถึงต้องวางอุเบกขา สุดท้ายแล้วมันไม่มีใครสามารถแก้ไขได้ก็ต้องอุเบกขา ความวางอุเบกขา อุเบกขาเพื่อว่ามันเป็นสิ่งสุดวิสัย ใครก็แก้ไขไม่ได้ เพราะอำนาจการกระทำของเขาทำมาอย่างนั้น ถ้าหากเขาทำมาอย่างนั้น เขาจะได้ผลตอบแทนเป็นอย่างนั้น อันนั้นเป็นเรื่องของกรรม จนสุดท้ายเราสู้ไม่ได้ เราทำกรรมไม่ได้ ต้องวางอุเบกขาไป นั่นนะวางอุเบกขาในเรื่องนั้น

แต่ความเมตตาของโลกมันก็เป็นความเมตตาของโลก เราเมตตา ความเมตตาของโลกในสังคมโลก โลกในเรื่องของศาสนาพุทธ การให้อภัยกัน การให้อภัยกันนี้สังคมจะมีความสุขความเจริญพอสมควร เราทำบุญกุศลกัน เราอุทิศส่วนบุญกุศลกัน เห็นไหม

การถวายพระพร ถวายพร การให้พร การทำคุณงามความดี การทำดีได้ดีมีประโยชน์กว่าการให้พร การให้พรเป็นการอวยชัยให้พร ถ้าให้พรมันเป็นประโยชน์กับเรา ผู้ที่มีศรัทธาศักดิ์ให้พรเป็นสังจะ อันนั้นเป็นบุญกุศล เป็นสิ่งที่ว่าสังธรรม แต่การอวยชัยให้พรกันตามประเพณีกัน มันเป็นประเพณี เราต้องถืออันนี้เป็นกรอบข้างนอก กรอบข้างนอก เห็นไหม แล้วคนเกิดมามีอำนาจวาสนาต่างกัน เกิดมามีความสุขตลอดชีวิตก็มี เกิดมามีความทุกข์ก็มี เกิดมาลุ่มๆ ดอนๆ ก็มี คนเราเกิดมามันเป็นเฉพาะเหตุ นั้นก็เหมือนกัน เราจะให้พรเราให้พรตัวเราเอง

วันนี้วันแม่แห่งชาติ ความแม่แห่งชาติ แม่ของเรา แม่เป็นผู้ที่ให้กำเนิดเกิดมาในชาติปัจจุบันนี้ แม่เป็นผู้ให้กำเนิดมา เราอุปัฏฐากดูแลพ่อแม่ของเรา เราพยายามทำคุณงามความดีเพื่อพ่อแม่ของเรา...เพื่อเราเองต่างหาก แต่สุดท้ายแล้วก็เพื่อแม่ของเรา เพราะกระแสของกรรม พ่อแม่รักลูกมาก ถ้าใครไม่เคยมีลูกจะรู้สึกความรักของพ่อแม่มีต่อลูก แล้วมันก็จะคือไป แล้ววัยรุ่นมันไม่เคย ยังไม่ถึงเวลามันยังไม่มี ถึงเวลาวัยรุ่นมันมีลูกขึ้นมาแล้วนี้ มันจะเข้าใจเรื่องความรักผูกพัน

นี่กระแสของกรรมอันนี้มันสอนกันไม่ได้ มันเป็นประสบการณ์ของใจ ใจมันประสบการณ์สิ่งใด มันจะเกิดภาวะสิ่งนั้น ถ้าใจยังไม่ประสบสิ่งนั้น มันเข้าไปรู้จริงตามความเป็นจริง อันนั้นเป็นประโยชน์ที่สุดในหัวใจนั้น ในหัวใจนั้นถึงจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเรายังไม่รู้จริง มันเป็นความคาดความหมาย ความคาดการณ์ก็คาดหมายไป การคาดหมายไปจะไม่เป็นความจริง ถ้าไม่เป็นความจริง มันก็เป็นความคาดหมายไป

เห็นไหม ความคาดหวังไปเป็นความเคา ความดันเคาในหัวใจ ธรรมชาติความหมายเป็นธรรมชาติเคา แต่ถ้าเราประสบตามความเป็นจริง มันประสบไปเรื่อยๆ สิ่งที่ประสบกับหัวใจนั้นไป มันจะสอนใจไปเรื่อย...สอนใจไปเรื่อย...ใจจะพัฒนาขึ้นไป

นี่วุฒิภาวะของโลกเป็นแบบนี้ วุฒิภาวะของธรรมเป็นอีกอย่างหนึ่ง แบบที่หัวใจมันสัมผัสใจ ถ้าใจมันสัมผัสเข้าไปข้างใน มันจะเข้าใจตามประสามัน เห็นไหม อุดดา หิ อุดตโน นาโถ ตนนั้นเป็นที่พึ่งแห่งตน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนชี้ทางเท่านั้น เราจะทำคุณงามความดีแล้วทำขึ้นมาแล้วเพื่อเราๆ แล้วใจมันประสบเอง ถ้าสิ่งที่ใจมันประสบอันนั้นเป็นคุณประโยชน์ นั้นนะเป็นสมบัติกับเรา

ถึงว่าในพระไตรปิฎกนั้นเป็นสมบัติเยี่ยม ในพระไตรปิฎกนั้น พุทธถึงในตำรานั้น เราศึกษาเล่าเรียนเราไปเปิดอ่าน เราเป็นผู้รู้ใช่ไหม? แต่เวลาเรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระไตรปิฎกนี่เป็นเครื่องหมายของธรรม เวลาเรากราบเป็นเครื่องหมายเฉยๆ แต่ความเป็นเครื่องหมายกับความจริงมันต่างกัน เหมือนกับบุรุษที่โง่เขลา เห็นไหม ลากสักการะทำให้บุรุษโง่เขลานั้นติดเป็นเหยื่อ เหยื่อของโลกเขาคือลากสักการะ เหยื่อของโลกเขาคือชีวิต คือความเป็นสุข ความสุขของเรานี้เป็นเหยื่อของโลกเขา โลกเขาเป็นสภาวะแบบนี้ แล้วเราติดสภาวะแบบนี้ เราติดสภาวะหนึ่งเดียว เห็นไหม ในวันๆ หนึ่งมี ๒๔ ชั่วโมง เราจะเอาเฉพาะกลางวันไม่เอากลางคืนได้ไหม? เป็นไปไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เราจะเอาแต่เฉพาะชาติปัจจุบันนี้ได้ไหม? เอาเฉพาะความสุขของเราปัจจุบันนี้ได้ไหม? ถ้าปัจจุบันเรามีความสุขอยู่ที่นี่ ยึดติดสิ่งนี้ ยึดติดกลางวันไม่ให้มีกลางคืน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่ทำสร้างบุญกุศลของเราไว้ ไม่ความประสบของใจ ใจนี้ไม่เคยให้ทานไว้ ใจนี้ไม่เคยฝึกฝนไว้ เวลามันไปถึงกลางคืน มันมีความทุกข์ยากขนาดไหน แต่ถ้ามันเป็นหัวใจที่มันมีบุญกุศล เป็นหัวใจที่มันสร้างสมขึ้นมาจะ กลางวันก็รู้เท่ากลางคืนก็รู้เท่า มันไม่ตื่นเต้นไปกับกลางวันกลางคืน เห็นไหม อันนั้นรู้เท่าอันหนึ่ง แล้วก็มีเครื่องอาศัย เครื่องใช้ไม่สอย ก็เกิดจากการกระทำของเรา เกิดจากการสละของเรา ถ้าเราได้สละของเราไว้ มันก็จะเป็นเครื่องเป็นอะไร นี่เพราะว่ามันตายไป

ทิพย์สมบัติ เวลาสมบัติของเรานี้ เวลาเรื่องสมบัติของเรานี้ โจรปล้นก็ได้ ไฟไหม้ก็ได้ โจรภัยลักไปก็ได้ แต่ทิพย์สมบัติ เห็นไหม ของที่โยมบริจาคมา สละออกมาแล้วนี้

สิ่งที่บริจาคน้ำมันเป็นเครื่องหมาย เห็นไหม ไฟฟ้าไปตามสายไฟฟ้า อันน้ำมันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องสายไฟฟ้า เป็นการแสดงออกของใจ แต่ตัวใจนั้นคือตัวพลังงาน ไฟฟ้า ตัวพลังงานไฟฟ้านั้นคือตัวพลังงาน ตัวพลังงานมันก็เป็นตัวของใจ

เพราะใจมีการสละออก เห็นไหม สิ่งที่เราสละออกไปนั่นนะ ตัวน้ำมันเป็นสิ่งที่มันไปกับใจนั้น ใจนั้นเป็นผู้สละออก เห็นไหม แล้วเวลาใจนั้นคิดถึงสิ่งนั้น ใจนั้นเป็นทิพย์ ความเป็นทิพย์คือความนึกออก นึกสิ่งที่เรากระทำออกไป ถ้าเรานึกกระทำ เห็นไหม เทวดานี้กินวิญญาณาหาร วิญญาณาหารคืออารมณ์ความรู้สึก แล้วความรู้สึกเรานึกอย่างไร มันก็ได้เช่นนั้น เขาบอกว่า “อย่างนี้ก็เหมือนกับโกหกนะสิ เรานึกเอาก็ได้”

ไม่มีทาง นึกเอาไม่ออก สิ่งที่เราไม่เคยกระทำ เรานึกออกได้ไหม? สิ่งที่เราอ่านหนังสือมา เราดูข่าวสารมา เรานึกตามข่าวสารนั้น ข่าวสารนั้นเป็นเรื่องของข้างนอก แต่เวลาความจริง เวลาภัยมันมาถึงตัว เห็นไหม ภัยมาถึงตัว มันเจ็บไข้ได้ป่วยเข้ามา มันนึกอะไรออก มันเป็นห่วงกังวล ถ้ามันห่วงกังวล มันต้องนึกแต่สิ่งที่มันเคยกระทำเท่านั้น ถ้ามันนึกสิ่งที่เคยกระทำเท่านั้น นึกสิ่งนี้ออก

เวลาตายไปก็เหมือนกัน สิ่งที่จะเกิดขึ้นมานี้เป็นนามธรรม เป็นวิญญาณาหาร วิญญาณาหารคือสิ่งที่เรากระทำมา มันนึกไม่ออก มันนึกไม่ออกเพราะมันคนละภพคนละชาติ แต่มันจะนึกถึงความเป็นวิญญาณาหารนั้น อาหารมันจะแปรสภาพไป วิญญาณาหารถ้าเรานึกได้เรานึกประสาเรา คือว่าเราเคยทำเรานึกได้ แต่เราตายไปเราเปลี่ยนสถานะไปแล้วเป็นเทวดา สิ่งที่เป็นเทวดา เห็นไหม มันย้อนเข้ามา มันเป็นพลังงานของใจโดยธรรมชาติของมัน สิ่งธรรมชาติของมัน

วิญญาณาหารอันน้ำมันเป็นทิพย์สมบัติ ทิพย์ตั้งแต่ปัจจุบันนี้ เรานึกถึงการสละ การทำคุณงามความดีของเรา เราจะมีความสุขของเรานะ เราจะพอใจในบุญกุศลของเรา ถ้าเราไม่ได้นึกถึงบุญกุศลของเรา เราถึงนึกไม่ออก เวลาไม่นึกบุญกุศลของเรา เราไม่มี ความอุ่นใจใจ ความอุ่นใจของเรานี้อันนี้เป็นสมบัติที่เป็นทิพย์สมบัติ ทิพย์สมบัติเป็นเรื่องของนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นทิพย์ เห็นไหม

แต่สิ่งน้ำมันก็เป็นสิ่งที่ว่า ถ้าเราติดอยู่ที่นี่พวกนี้เป็นเครื่องล่อทั้งหมด ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่ต้องการสิ่งนี้ ไม่ต้องการภพชาติอื่นใด ต้องการภพชาติปัจจุบันนี้ แล้วประพฤติ

ปฏิบัติให้ถึงที่สุดให้ได้ พยายามทำใจของตัวให้ถึงที่สุด ถ้ามั่นถึงที่สุดได้ มันไม่เป็นการประมาทไป เพราะเราเกิดชาติต่อไปใครจะไปรู้กำหนดภพชาติของตัวเองได้ เวลาตัวเองได้มันเป็นไปตามกระแสกรรม เห็นไหม กรรมคุณงามความดีทำไว้ขนาดไหนก็แล้วแต่ ถ้าเวลามันออกจากเรือนไป สิ่งใดอารมณ์ใดที่มันเกี่ยวข้องกับใจแล้วออกอารมณ์นั้นก่อน มันจะเสวยอารมณ์นั้นก่อน เสวยทุกข์นั้นก่อน เราถึงต้องสร้างคุณงามความดี เสวยคุณงามความดีของเราไปเรื่อยๆ จนพ้นออกไปจากกิเลสได้ นี่หนีจากคุณงามความดี มันถึงเป็นเครื่องหมาย

กิริยาของกรรม กรรมฝ่ายเหตุ เหตุเราสร้างขึ้นมา ถ้าเราสร้างเหตุขึ้นมาได้ สิ่งที่เป็นเหตุของเรา เราสะสมขึ้นมา สะสมขึ้นมาจนเป็นพลังงานเกิดขึ้นมาในหัวใจ พลังงานนี้เป็นตัวภาวนามยปัญญา ความจริงของเรา ภาวนามยปัญญา มรรค ๔ ผล ๔ โสคาปัตติ มรรคเวลามันสมุจเฉทปาหนานกิเลสออกไป มันรวมตัวแล้วมันทำลายไปพร้อมกับความเห็นของมัน พร้อมกับปัญญาอันนั้น

สภิกขาคามิมรรค เห็นไหม สภิกขาคามิมรรคทำลายแล้วเป็นสภิกขาคามิผล นี่มรรค ๔ ผล ๔ ปัญญามันเกิดขึ้นมา พลังงานเกิดขึ้นมาแล้วมันทำลายพลังงานนั้นหมด ถ้าเราพลังงานไม่ได้ใช้ เห็นไหม เราทำความสงบของใจเข้ามา มันเจริญขึ้นมาแล้วมันก็เสื่อมไป ความเสื่อมไปของสัมมาสมาธิ สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิมันก็เสื่อมได้ เสื่อมได้เพราะสรรพสิ่ง สัพเพ ชัมมา อนัตตา สรรพสิ่งทั้งหลายนี้เป็นอนัตตาทั้งหมด ความคิดก็เป็นอนัตตา สรรพสิ่งนี้เป็นอนัตตาทั้งหมดเลย

แต่...แต่เราไม่ได้จับสิ่งนี้มาใคร่ครวญ เราไม่เคยใคร่ครวญความคิดของเรา ไม่เคยใคร่ครวญสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น พอเรามาใคร่ครวญ เราก็ไม่เห็นความเป็นอนัตตาของมัน เราเห็นอนัตตาแต่ว่าเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม แล้วเราเข้าใจว่าเป็นอย่างนั้น นี่มันเป็นการคาดการหมาย แต่มันยังไม่เห็นอนัตตาตามความเป็นจริง เห็นอนัตตาตามความเป็นจริง เห็นไหม

โสคาปัตติมรรครวมตัวกันสมุจเฉทปาหนาน มรรคสามัคคีรวมตัวกัน สิ่งที่ยังรวมตัวกันมันพร้อมมูลทั้งหมดแล้ว มันเป็นกลาง มัชฌิมาปฏิปทาแล้ววางไว้ตามความ

เป็นจริง นั่นนะปัญญาเกิดขึ้นมา มันสะสมขึ้นมาได้ ปัญญาสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจาก
ความเห็นจากภายในของเรา นี่คือสิ่งที่ประโยชน์ของเรา

นี่เวลาเกิด เห็นใหม่ จิตปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิต จิตนี้ไปเกิดในครรภ์ของมารดา
แล้วถ้าเราทำลายสิ่งนี้ นี่สิ่งที่เกิดคือกรรมของเราพาเกิด เวลาว่าพ่อแม่ในชาตินี้เป็นพ่อแม่
พ่อแม่นี้มีบุญกุศลมาก เพราะเราเกิด...มีบุญคุณมาก เพราะเราเกิดมาจากท่าน แล้วเราได้
เล็ดเนื้อเชื้อไขมา เห็นใหม่ นี่เวลาลูกออกบวชได้ ๑๖ กัป ๑๖ กัปตรงนี้ไง ตรงเอา
เล็ดเนื้อเชื้อไขของพ่อแม่มาค้าศาสนาไว้ไง นี่เล็ดเนื้อเชื้อไขในภพชาตินี้มาศึกษา
ใคร่ครวญธรรมะไง ถ้าเราศึกษาใคร่ครวญในธรรมะ เห็นใหม่ เราได้โอกาสนี้ บุญกุศล
เกิดสองชั้น ชั้นหนึ่งคือว่าบุญกุศลนี้เกิดถึงพ่อแม่ด้วย พ่อแม่ได้บุญกุศลจากการกระทำ
ของเรา จากการประพฤติปฏิบัติของเรา

บุญกุศลของเราเอง เห็นใหม่ เราใคร่ครวญจนเรารู้เท่าตามความเป็นจริง แล้วเรา
ไม่ติดข้องตามความเป็นจริง ไม่ติดข้องกับสิ่งนั้น ถ้าติดข้องกับสิ่งนั้น ธรรมฝ่ายเหตุ เรา
จะแบกเหตุนั้นไปไม่ได้ เวลากรรมมันรวมตัวกันแล้วมันสมจเลทพาน ทำลายออกไป
เป็นชั้นไป สิ่งที่อยู่ขึ้นมาเป็นจิต จิตปล่อยวาง สิ่งนี้ทำลาย ทำลายหมดเหลืออะไร? เหลือ
ผู้รู้ เหลือจิต เหลือจิตเป็นผู้รู้ ปล่อยเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนผู้รู้นั้นก็ต้องทำลาย ทำลาย
ผู้รู้ครั้งสุดท้ายแล้วไม่มีผู้รู้ เห็นใหม่ สักแต่ารู้เฉยๆ สักแต่รู้ว่ารู้ในการกระทำของเรา

ปฏิสนธิวิญญาณไม่มีเพราะอะไร? เพราะไม่มีผู้รู้ ถ้ามีผู้รู้คือปฏิสนธิวิญญาณ จิต
ปฏิสนธิไม่ใช่อารมณ์ขันธุ์ ขันธุ์คือความรู้สึกกระทบกันอยู่ที่นี่ เวลาอารมณ์กระทบเรา หู
ได้ยินเสียง โสตวิญญาณเกิดขึ้น นี่ขันธุ์ แต่ถ้าตัวจิตคือตัวรู้เฉยๆ พลังงานตัวเฉยๆ นั้น ตัว
นั้นคือตัวเกิด เวลาเกิดตัวนี้เป็นตัวเกิด ไม่ใช่ขันธุ์ ขันธุ์มันจะสงบตัวลง มันยุบตัวลง เรา
ถึงระลึกชาติไม่ได้ไง

เวลาเราเกิดใหม่ เราจำชาติเก่าไม่ได้นะ เกิดใหม่...เกิดใหม่...ตลอดไป เราจำของ
เราไม่ได้เลย แต่มันสะสมอยู่ในดวงจิตดวงนั้นแหละ มันย่อยละเอียด จากขันธุ์ ๕ ออกไป
เป็นปฏิจกสมุปบาท เห็นใหม่ อวิชชาปัจจยา สังขารา สังขาร เห็นใหม่ สังขารอันละเอียด
ในนั้น มันย่อยสลายจากขันธุ์ ๕ เข้าไปแล้วมันอยู่ในนั้น มันถึงระลึกชาติได้ ถ้าผู้ที่

ประพาศปฏิบัติไปถึงขั้นอันละเอียดแล้วนี่จะเห็นภพชาติของตัวเอง เห็นภพชาติจะรู้จะเข้าใจว่าภพชาติ ของเดิมสะสมหมด เพราะอะไร?

เพราะสิ่งนี้มันสะสมอยู่ในหัวใจ ถ้าเราไม่ทำลาย เราไม่ใคร่ครวญสิ่งนี้ จนปล่อยวางสิ่งนี้ เราจะมีความสงสัยสิ่งนี้ เราจะเป็นไปไม่ได้ พระอริยบุคคลทั้งหลายจะไม่สงสัยในขั้นตอนของตัวเอง จนถึงพระนิมิตจะไม่สงสัยในความเป็นไปของดวงจิตดวงนั้น ดวงจิตดวงนั้นจะทำลายข้อมูลตรงนี้หมดเลย เห็นใหม่ แม้แต่ผู้รู้ก็ต้องทำลายตัวเอง พอทำลายตัวเองมันไปปฏิสนธิอีกไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่จิตปฏิสนธิ มันไม่ใช่เป็นผู้รู้ มันไม่ใช่เป็นวิญญูณ มันไม่ใช่เป็นทุกๆ อย่าง มันเป็นนามธรรม ชาติเฉยๆ ชาติที่สะอาดบริสุทธิ์ในหัวใจใจ ชาติบริสุทธิ์นั้นนะ ตัวจิตวิญญูณนี่ก็คือตัวเกิดตัวตายแท้จริงจากเรา

เราเกิดมามีพ่อแม่ อันนี้เราเกิดมาในภพในชาติ แล้วในวัฏวน เห็นใหม่ ในวัฏวนก็เกิดมาเป็นภพเป็นชาติ โอบปาดิกะ เกิดโดยเป็นตัวคนไปเลย โอบปาดิกะ เกิดในครรภ์ของมารดา เกิดในไข่ เกิดต่างๆ ไป นี่เกิดด้วยกรรม กรรมพาเกิด กรรมนี้ก็เป็นพ่อแม่ อันหนึ่งเหมือนกัน พ่อแม่ของใจเรา แล้วอยู่ที่ไหน? อยู่ที่การกระทำของเรา

กรรมคือการกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว พยายามวิปัสสนาขึ้นมา เราทำดีของเรา เราจะได้คุณงามความดีของเรา จนมันเปิดใจของเรา เห็นใหม่ นี่ศาสนาสอนสอนอย่างนี้สำคัญมาก ศาสนาพุทธสำคัญสอนเรื่องของหัวใจ การบุญการกุศลนั้นมันเป็นเครื่องที่ว่าเป็นเครื่องอยู่อาศัยในวัฏสงสาร ในการดำเนินของเรา รถจะเดินไปได้ต้องมีน้ำมัน น้ำมันในรถ นี่บุญกุศลพาเราดำเนินไป พาจิตนี้ดำเนินไปตลอดไป จนถึงที่สุดเราไม่ต้องมีเครื่องดำเนิน มันเป็นไปโดยธรรมชาติของมันเอง รถก็ไม่ใช่ มันเป็นไปโดยอำนาจของจิต จิตนี้มันคิดไปมันถึงไป มันคิดถึงไหน...

เราเคยไปเมืองนอกมา คิดถึงเมืองนอกก็ คิดถึงเดี๋ยวนี้มันก็ไปเดี๋ยวนี้ เห็นใหม่ จิตนี้ไวมาก แล้วจิตนี้ทำลายตัวเองจนสะอาดบริสุทธิ์ มันถึงมีความสุขในตัวมันเองโดยธรรมชาติของมัน นั่นคือตัวเกิดตัวตายในหัวใจ ตัวเกิดตัวตายในหัวใจนั้น นั่นนะพ่อแม่ของจิต ตัวดวงจิตของเรามันทำลายตัวมันเองจนพ้นสะอาดไป นั่นคือบุญกุศล อย่างนี้คือการกระทำ

การอวยพรเป็นการอวยพรกันเฉยๆ คุณงามความดีให้สะสมกันไป แล้วเราสะสมของเราขึ้นมา เราทำของเราขึ้นมา ได้ทั้งเราด้วย ได้ทั้งผู้ที่เราอุทิศส่วนกุศลด้วย เราอุทิศส่วนกุศลถึงใครจะได้คนนั้น คนนั้นจะได้กุศลจากเรา เราจะได้บุญกุศลจากเราสะอาดออกไป เป็นบุญกุศลจากการกระทำจากใจดวงนั้น มีผลขึ้นมาแล้วมันมีผลทุกๆ คน นี่สะสมเข้ามาเป็นสมบัติของเรา เอวัง